

[Avaleht](#) > ... > [Teie Õigused](#) > [Põhiõigused](#) > Germany

Liikmesriikide parimad tavad harta kohaldamisel

Sisu koostaja:

Saksamaa

Saksamaa

Valitsusasutuste poliitika, millega populariseeritakse hartat ja edendatakse selle kasutamist seadusandjate, haldus- ja õiguskaitseasutuste ning kohtute seas.

Liikmesriigi tasandil

Saksamaa Liitvabariigi justiits- ja tarbijakaitseministeeriumi (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz) avaldatud õigusaktide koostamise käsiraamatus „Handbuch der Rechtsförmlichkeit“, mis sisaldab soovitusi Saksamaa Liitvabariigi ministeeriumite ettepanud seaduste ja muude õigusaktide vormi ning koostamise kohta, on märgitud, et õigusaktide eelnõud, mille eesmärk on viia föderaalsete seaduste koostamine Euroopa Liidu õigusega, peavad olema kooskõlas hartaga. Sellist seost tuleb olemasolu korral seletuskirjas selgitada.

http://www.bmfv.de/DE/Themen/RechtssetzungBuerokratieabbau/HDR/HDR_node.html

Dokumendis „Riiklik rassismivastase võitluse tegevuskava – seisukohad ja meetmed ebavõrdsuse ja sellega seotud diskrimineerimisega võitlemiseks“ (2017) osutatakse sõnaselgelt Euroopa Liidu põhiõiguste hartale seoses õigusliku aluse ja raamistikuga (inglisekeelse versiooni lk 12). Riiklikku tegevuskava tuleks jätkuvalt käsitleda föderaalvalitsuse kehtestatud raamistikuna, mida muudetakse tulevikus vastavalt kodanikuühiskonnaga peetavatele aruteludele.

<http://www.bundesregierung.de/breg-de/suche/nationaler-aktionsplan-gegen-rassismus-1145356>

Saksa Õigusinstituut (Deutsche Richterakademie) (<http://www.deutsche-richterakademie.de/>) korraldab harta kohaldamise teemalisi seminare ja konverentse.

Näiteks kohtunikele ja prokuröridele mõeldud Saksa Õigusinstituudi seminaril „Sissejuhatus Euroopa õigusesse“ käsitletakse ELi õiguse, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste harta aluspõhimõtteid ja ELi õiguse mõju riiklikele õigussüsteemidele.

Saksa Õigusinstituudi korraldatav konverents „Haldusjurisdiktsioon – tõhus kohtulik kaitse igapäevases praktikas“ on suunatud halduskohtunikele ja sellel käsitletakse mitmesuguseid teemasid, sealhulgas inimõigusi kohtute igapäevases praktikas.

Haldusteaduste rakenduskõrgkooli (Hochschule des Bundes für öffentliche Verwaltung) (<http://www.hsbund.de/>) eri õppekavadest võetakse arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat.

Hartat käsitletakse avaliku halduse osakonna haldusjuhtimise diplomioppes. Üldiselt ei käsitleta põhi- ja/või inimõigusi enam üksnes riiklikul tasandil, vaid pigem terviklikult, võttes arvesse kõiki Saksamaa Liitvabariigis kohaldatavaid põhi- ja/või inimõiguste kodifikatsioone, st põhiseadust (Grundgesetz), hartat ja Euroopa inimõiguste konventsiooni.

Föderaalpolitsei osakonnas käsitletakse hartat põhiõppekava mooduli „Inimõigused ja demokraatia ELis“ raames

korraldataval kursusel „Põhiõiguste kaitse Euroopas“.

Föderaalse kriminaalpolitsei osakonnas käsitletakse hartat bakalaureuseõppes seoses politsei kohustusega austada oma tegevuses põhi- ja inimõigusi ning seoses direktiivi (EL) 2016/680 rakendamisega.

Luureteenistuse osakonnas käsitletakse hartat selliste ainete raames, nagu Euroopa õigus ja rahvusvaheline õigus, luureteenistuste seadus ja põhiseaduslik õigus.

Föderaalses avaliku halduse akadeemias (Bundesakademie für die öffentliche Verwaltung – BAKöV) (https://www.bakoev.bund.de/DE/00_Home/Functions/StartseitenTeaser/Fortbildung.html) käsitletakse hartat Euroopa Liidu teemalistel põhiseminaridel. Varem pidas BAKöV Euroopa Liidu põhiõiguste harta teemalisi seminare ka Euroopa Liitu käsitlevate loengute seeria raames.

Liidumaa tasandil (valik)

Harta tundmist ja mõistmist edendatakse liidumaade tasandil, eelkõige õiguskoolituse raames.

Saksa kohtunikeseaduse (Deutsches Richtergesetz- DRiG) paragrahvi 5a lõike 2 kolmanda lause kohaselt on õigusõppe kohustuslikud ained tsiviilõigus, kriminaalõigus, avalik õigus ja menetlusõigus, sealhulgas nende seos Euroopa Liidu õigusega. Seega on Euroopa Liidu põhiõiguste harta, millele viidatakse Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõikes 1, samuti osa õppe- ja eksamikavast.

Alam-Saksi liidumaa näide

Alam-Saksi liidumaa kohtunikueksami amet (Landesjustizprüfungsamt) tagab paljude eri teemade valimisega kirjaliku eksami jaoks, eelkõige kohustuslike ainete puhul, et üliõpilased käsitlevad õpingute käigus Euroopa Liidu õigust ja järelkult ka Euroopa Liidu põhiõiguste hartat. Sama kehtib ka kohustuslike ainete suuliste eksamite puhul, mis hõlmavad selliseid teemasid, nagu isikuandmete kaitse vastavalt harta artiklile 8 ja keskkonnakaitse vastavalt harta artiklile 37.

Baden-Württembergi liidumaal käsitletakse harta artikliga 27 ja sellele järgnevate artiklitega tagatud solidaarsusega seotud õigusi (sealhulgas tervishoid, perekonna- ja tööelu ning head ja õiglased töötingimused) mitmesugustel juhtimiskoolituse, personalikomisjonide koolituse ja tervishoiukorralduse valdkonna üritustel. Ka materiaaõigusteemalistel konverentsidel on vaatluse all hartaga hõlmatud valdkonnad. Näitena võib tuua hooldusõigusele (artiklid 25 ja 26), perekonnaõigusele (artiklid 9 ja 24) ning varjupaigaõigusele (artikkel 18) pühendatud konverentsid.

Hartaga tagatud õigust võrdsusele (diskrimineerimiskeeld, kultuuriline mitmekesisus, lapse õigused, eakate õigused ja puuetega inimeste integreerimine ühiskonda) käsitletakse paljudel koolitusüritustel. Liidumaa tasandil antakse näiteks piirkonnaülese juhtimiskoolituse raames teavet raske puudega inimeste õiguste kohta. 2021. aastal korraldatakse koolituskursus raske puudega kohtunike esindajatele.

25. mail 2016. aastal võttis Bremeni liidumaa parlament vastu resolutsiooni „Põhiõiguste kaitse kogu Euroopas“ (dokument nr 19/370). Selles rõhutatakse harta tähtsust ja kutsutakse senatit üles pöörama tähelepanu põhiõiguste kaitse tähtsusele liikmesriigi ja Euroopa tasandil ning koos Euroopa partneritega (eelkõige sõpruslinnade liikumise raames) ning võtma meetmeid, et tagada nende õiguste austamine ja kaitsmine.

<http://www.bremische-buergerschaft.de/dokumente/wp19/land/protokoll/b19l0021.pdf>

<http://www.bremische-buergerschaft.de/dokumente/wp19/land/drucksache/D19L0370.pdf>

Vaba- ja hansalinn Hamburg on olnud pikka aega pühendunud diskrimineerimisvaba ühiskonna loomisele ja kõigi inimeste võrdse osaluse tagamisele sõltumata soost, seksuaalsest sättumusest, päritolust, vanusest, puudest, usutunnistusest või veendumustest. Sellega seoses on linn võtnud endale mitmesuguseid ülesandeid, mis kajastub eelkõige järgmistes senati raamprogrammides ja kavades:

- Hamburgi liidumaa kava „Vapper linn“: „Paremäärmsluse tõkestamine ja selle vastu võitlemine“;
- soolise võrdõiguslikkuse raamprogrammi elluviimise jätkamine;
- Hamburgi liidumaa ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni rakendamise tegevuskava;
- soolise ja seksuaalse mitmekesisuse aktsepteerimise edendamise tegevuskava;
- Hamburgi integratsioonikava;

- demograafiakava „Hamburg 2030 – Suurem. Vanem. Mitmekesisem“;
- antisemitismi avastamine ja selle vastu võitlemine, liidumaa strateegia väljatöötamine antisemitismiga võitlemiseks ja selle tõkestamiseks;
- vägivaldse salafismi ja usuäärmusluse vastu võitlemise tõhusate meetmete rakendamise jätkamine tulevikus;
- senati diskrimineerimisvastase strateegia elluviimise jätkamine.

Baieri liidumaa rakendab harta artiklis 21 sätestatud diskrimineerimiskeeldu kriminaalkohtumenetlustes, võttes järjekindlalt isikuid vastutusele rassistlike, ksenofoobsete ja muude inimsusevastaste kuritegude eest. 1. jaanuaril 2017 loodi Müncheneri prokuratuuri juurde äärmuslus- ja terrorismivastase võitluse keskküsus (Zentralstelle zur Bekämpfung von Extremismus und Terrorismus). Tegemist on uurimisasutusega, mis tegutseb nii tegevust koordineeriva asutusena kui ka sise- ja väliskontaktpunktina. Internetis toime pandud vaenukuritegude vastase võitluse tõhustamiseks loodi 1. jaanuaril 2020 prokuratuuride juurde vaenu õhutamise vastase võitluse eriosakonnad ja nimetati ametisse Baieri kohtusüsteemi vaenu õhutamise vastase võitluse volinik. Baieri kohtusüsteemis on välja töötatud ka tegevuskavad konkreetsete probleemidega tegelemiseks, näiteks antisemitistlike ja paremäärmuslike kuritegude vastu võitlemiseks.

Lisaks osalevad Baieri kohtusüsteemi liikmed aktiivselt projektis „Koostöö Euroopa Prokuratuuriga detsentraliseeritud tasandil – koolitusmaterjalid ja õigusseminarid prokuröridele, eeluurimiskohtunikele ja advokaatidele“. Selle Euroopa Õigusakadeemia projekti eesmärk on töötada koostöös liikmesriikide ja Euroopa ekspertidega välja koolitusmaterjalid koostöö kohta Euroopa Prokuratuuriga ning korraldada riiklikke koolitusüritusi.

Rheinland-Pfalzi liidumaa riigikoolide õpetajate koolitamise raames tegelevad eelkõige Koblenz-Landau ülikooli õpetajakoolituse õppekava alusel õppivad üliõpilased ka Euroopa õiguse küsimuste ja järelikult ka põhiõiguste hartaga.

<https://www.uni-koblenz-landau.de/de/landau/fb6/mrb/zertifikat/Moduluebersicht>

Hartat ja selle kohaldamisala paremini mõista aitavad vahendid

- rakendajatele (seadusandjatele ning haldus- ja õiguskaitseasutustele, kohtutele ja õigusala töötajatele)
- kodanikele

2019. aastal avaldas Föderaalne Diskrimineerimisvastane Amet (Antidiskriminierungsstelle des Bundes) õigusaruande, et selgitada ja laiendada võrdse kohtlemise üldseaduses (Gleichbehandlungsgesetz) nimetatud tunnuseid, võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga tagatud õigusi:

http://www.antidiskriminierungsstelle.de/SharedDocs/Downloads/DE/publikationen/Expertisen/rechtsexpertise_merkmalserweiterung_im_agg.html

Liidumaa tasandil (valik)

Baden-Württembergi liidumaa

2020. aasta juulis korraldas liidumaa justiits- ja Euroopa asjade ministeerium (Ministerium der Justiz und für Europa) Karlsruhe ürituse teemal „Õigusriigi põhimõtete järgimine Euroopa Liidus“, et tähistada Saksamaa ELi Nõukogu eesistumise algust. Üritus ei olnud mõeldud mitte ainult umbes viiekümnele kutsutud külalisele õigusemõistmise, poliitika- ja õigusteaduse valdkonnast, vaid sellel sai veebiülekanne kaudu osaleda ka laiem üldsus.

2017. aasta suvel töötas justiits- ja Euroopa asjade ministeerium välja kava pagulastele teabe andmiseks õigusriigi kohta. Kava eesmärk on anda pagulastele kättesaadaval viisil põhiteadmisi Saksamaa Liitvabariigi liberaaldemokraatlikust põhiseaduslikust ülesehitusest. Tundides tutvustati selliseid põhiväärtusi nagu demokraatia, õigusriik, usuvabadus ja sooline võrdõiguslikkus, mis on samuti hartaga tagatud.

Liidumaa justiitsministeerium pakub koostöös siseministeeriumiga (Innenministerium) projekti „Õigusriik klassiruumis“ raames kõikidele liidumaa keskkoolidele matkemängu. Eesmärk on tutvustada õpilastele kohtusüsteemi ülesandeid ja funktsioone ning õigusriigi aluspõhimõtteid, sealhulgas põhiõiguste tagamist.

Baieri liidumaa

2016. aasta alguses algatas Baieri kohtuvõim pagulaste ja varjupaigataotlejate õiguskoolituskursuse, mida pakuvad kohtunikud ja prokurörid ning kohtuametnikud ja kriminaalhooldusametnikud. Kursuse eesmärk on tutvustada isikutele, kellel on head väljavaated jääda Saksamaale, Saksamaa ja Euroopa ühiskonnas elamise põhireegleid ja ühiseväärtusi ning õiguskorda. Need on eelkõige väärtused, mis on sätestatud hartas ja põhiseaduses ning kehtivad õigusriigis jne. Õiguskoolitus on kättesaadav ka kõikidele Baieri kutseõppeasutustes pakutavatel kutsealale pääsu kursustel osalejatele (kursused, mida pakutakse pagulastele ja varjupaigataotlejatele, kes ei valda piisaval tasemel saksa keelt). Lisaks koolituskursustele avaldab Baieri liidumaa justiitsministeerium (Staatsministerium der Justiz) õppematerjale, mis samuti tutvustavad hartas sätestatud väärtusi.

<http://www.km.bayern.de/ministerium/meldung/6078/rechtsbildungsunterricht-vermittelt-rechtsordnung-in-deutschland.html>

Vaba Hansalinn Bremen

Bremeni linna ELi teabepunkt Europapunkt Bremen (EPB) (<http://www.europapunktbremen.de>) on viimastel aastatel korraldanud mitu Euroopa Liidu põhiõiguste harta teemalist üritust. Harta ja sellega seotud teemad on eri sihtrühmadele (kooliõpilased, üliõpilased ja täiskasvanud) suunatud EPB rühmapõhise teavitustöö lahutamatuks osaks.

2017. ja 2019. aastal korraldas Bremeni linnavalitsuse Euroopa asjade osakond koostöös Euroopa Komisjoniga kaks suurt BarCamps'i vormis noorteüritust pealkirjaga „Sinu küsimus Euroopale“. Nende kogu päeva kestnud ürituste käigus käsitleti põhjalikult Euroopa Liidu põhiõigusi.

Teistes ELi liikmesriikides ja teiste ELi sidusrühmade poolt välja töötatud harta tutvustamise vahendite kasutamine ja populariseerimine

Euroopa tasandil pakub kohtunikele ja teistele kohtusüsteemi liikmetele koolituskursusi Euroopa Õigusakadeemia (<http://www.era.int/>).

Euroopa Õigusakadeemia regulaarse ürituse „Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaldamine“ käigus antakse osalejatele teadmisi Euroopa Liidu põhiõiguste harta kohaldamisala ja tõlgendamise kohta ning selle praktilise rakendamise kohta riikide õiguskordades, eelkõige seoses õigusega õiglasele kohtumenetlusele.

Paljud riiklikud ja liidumaade kohtunikud osalevad Euroopa õiguslase koolituse võrgustiku (<http://www.ejtn.eu/>) koolituskursustel ja vahetusprogrammides.

Saksa vabaühendus „Inimkaubandusvastase võitluse võrgustik“ (Bundesweite Koordinierungskreis gegen Menschenhandel e.V. – KOK) (<http://www.kok-gegen-menschenhandel.de/>) tutvustab ja analüüsib pidevalt riiklikke, Euroopa Liidu ja rahvusvahelisi õigusakte ja kohtupraktikat oma veebisaidil, eri uudiskirjades ja kohtupraktika andmebaasis. Neis analüüsides võetakse sageli arvesse ja käsitletakse hartat ja sellega seotud Euroopa Kohtu praktikat. KOKi edastatav teave on mõeldud juristidele ja nõustajatele, kes puutuvad kokku inimkaubanduse ohvritega, ning asjast huvitatud isikutele.

Koostöö sidusrühmadega ELi põhiõiguste harta tuntuse ja kasutamise parandamiseks

Näited õiguste kaitsjate ja riigi ametiasutuste vahelisest koostööst harta tuntuse ja kasutamise parandamiseks

Saksa Inimõiguste Instituut (Deutsches Institut für Menschenrechte) (<https://www.institut-fuer-menschenrechte.de/>) nõustab poliitikategelasi ja -institutsioone inimõigustealase hariduse valdkonnas ja on seadnud eesmärgiks lõimida inimõigustealane haridus kooliharidust käsitlevatesse õigusaktidesse, õppekavadesse ning haridus- ja koolituskavadesse. See hõlmab ka hartat.

Projektiga „Öiglane liikuvus“ (<https://www.faire-mobilitaet.de/>), mida viib ellu Saksamaa ametiühingute konföderatsioon (Deutscher Gewerkschaftsbund) ja rahastab Saksamaa Liitvabariigi töö- ja sotsiaalministeerium (Bundesministerium für Arbeit und Soziales), teavitatakse ja nõustatakse hooajatöötajaid ja teisi teistest ELi liikmesriikidest pärit liikuvaid töötajaid töö- ja sotsiaalõiguse küsimustes. Üheteistkümnes nõustamiskeskuses töötavad nüüd nõustajad, kes valdavad peale saksa keele vähemalt ühte Ida-Euroopa keelt. Selle projekti elluviimise jätkamine sätestati töötajate lähetamist käsitleva direktiivi rakendusseaduses, mis jõustus 30. juulil 2020. Alates 1. jaanuarist 2021 on projekti „Öiglane liikuvus“ ellu viidud seaduse alusel ja seda on märkimisväärselt laiendatud. Sellega toetatakse ka harta IV jaotises „Solidaarsus“ ette nähtud põhiõiguste praktilist kohaldamist.

Baden-Württembergi liidumaa justiits- ja Euroopa asjade ministeerium korraldab regulaarselt üritusi koos ELi institutsiooniliste asjaosalistega, nagu Europa-Union Deutschland (<http://www.europa-union.de>), Europäischen Bewegung (<http://www.netzwerk-ebd.de>), Europe Direct (http://www.ec.europa.eu/germany/services/contact-points_de) ja IB (Internationaler Bund) (<http://www.internationaler-bund.de>).

Näited riigi ametiasutuste ja akadeemiliste asutuste vahelisest koostööst harta tuntuse ja kasutamise parandamiseks

Oma Euroopa Liidu Nõukogu eesistumise ajal 2020. aasta teises pooles võitles Saksamaa teadustegevuse ja teadusuuringute vabaduse kaitsmise eest rahvusvahelises koostöös. Jätkuv pühendumine teadustegevuse vabaduse kui põhiõiguse kaitsmisele (harta artikkel 13) on sätestatud Euroopa kõrgharidusruumi ministrite konverentsil 19. novembril 2020 vastu võetud ministrite kommünikees ja 20. oktoobril 2020 vastu võetud Bonni deklaratsioonis teadusuuringute vabaduse kohta. Bonni deklaratsioonile (http://www.bmbf.de/files/Bonner_Erklaerung_DEU.pdf) on alla kirjutanud peaaegu kõik ELi liikmesriigid, Euroopa Komisjon ja teised partnerriigid väljastpoolt liitu.

Deklaratsioonis kinnitatakse Euroopa teadusruumi ühiseid väärtusi. Allakirjutanud riikide valitsused tunnevad heameelt teadusuuringute vabaduse pideva jälgimise sisseseadmise üle oma riikides ja „mõistavad teravalt hukka kõik teadusuuringute vabaduse rikkumised ning astuvad neile jõuliselt vastu“.

Teadustegevuse Vabaduse Liit (Allianz der Wissenschaftsfreiheit) (<http://www.wissenschaftsfreiheit.de/ueber-uns/>), mis ühendab Saksamaa kõige olulisemaid teadus- ja uurimisorganisatsioone, on seadnud eesmärgiks tagada teadusuuringute vabadus kogu maailmas ning toetab Bonni deklaratsiooni.

Näited valitsusvälistest algatustest harta tuntuse ja kasutamise parandamiseks Sinu riigis

Saksa Inimõiguste Instituudil (Deutsches Institut für Menschenrechte) (<https://www.institut-fuer-menschenrechte.de/>) on sidemeid riiklike ja rahvusvaheliste inimõigustealase hariduse valdkonna ühenduste ja koostööfoorumitega. Nende hulka kuuluvad inimõiguste foorum (Forum Menschenrechte), üksikud vabaühendused, ülikoolid ja muud inimõigustega tegelevad asutused.

Kunstiprojekti „Veerutõmmis“ („Korrekturfahren“) (<http://www.korrekturfahren.mozello.eu/>) raames kutsusid kaks kunstnikku – Sylvia Winkler ja Stephan Köperl – inimesi üles arutlema harta eri artiklite üle ja „täiustama“ neid oma sõnastusega. Selleks prinditi harta preambul ja 54 artiklit suurtele plakatitele ning pandi need Stuttgartis ja Stendalis mitmeks päevaks välja. Kunstikampaania tulemusi esitleti 2019. aasta novembris Brüsselis peetud konverentsil, mis oli pühendatud harta jõustumise kümnendale aastapäevale.

Lisaks tegelevad harta sisuga oma töös mitu kodanikuõpetuse valdkonna tunnustatud haridusasutust, sealhulgas Föderaalne Kodanikuõpetuse Amet (Bundeszentrale für politische Bildung) (<http://www.bpb.de/>).

Viimati uuendatud: 24/02/2022

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda

tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.